

Teksti ja kuvat Heikki Pitkänen

Konekarhu Penu ja konehirvi

Sukua keskenään?

No eivät varmasti, toinen kun on Kamtsatkan niemimaalta lähtöisin oleva karhu ja toinen ihan kotimainen hirvi.

Yhteinen nimittäjä näille vempaimille on niiden alla olevat pyörät ja nekin hieman erilaisella tavalla toteutettuna.

Penua ohjaillaan kaapelin päässä ja hirveä langattomasti radio-ohjauksella. Molempien laitteiden rakentaminen

juontaa juurensa innokkaasta koiraharrastuksesta ja tarpeesta kokeilla koirien käyttäytymistä erilaisissa

tilanteissa ja mahdollisuudesta kouluttaa koiraa helposti.

Laitteiden käyttötarkoitus on koiranomistajille varmaankin selvinnyt, koska molemmat ovat netistä tuttuja ja konekarhu

Penu on jo kiertänyt maata pari vuotta. Penuun on tähän mennessä tutustunut todella runsas määrä monen rotuisia

koiria ympäri Suomea ja Ruotsia.

Ketjugarhukokeet Venäjällä

Kennelliitto kielsi muutama vuosi taaksepäin jäseniään viemästä koiria Venäjälle ketjuun kytketyllä karhulla suoritettaviin taipumuskokeisiin. Ketjuun kytketyn karhun haukuttaminen on Suomen eläinsuojelulain vastaista. Se on samoin kennelliiton tarkoitusprien vastaista ja kennelliiton hallituksen tiedotteen mukaan moraalisesti tuomittavaa. Kennelliiton kanta oli erittäin selkeä ja ”ketjugarhutorismi” venäjälle loppui kertahetimitolla, olihan kiellon rikkojalle luvassa kurinpidollisia toimenpiteitä kennelliiton suunnalta.

Karhua haukkuva koira

Karhua haukkuvia koiria kuitenkin tarvitaan esim. SRVA – tehtäviin. Tarve koiralle voi yllättää melkein missä päin Suomea tahansa. Täällä kun karhu saattaa kävellä köpötellä vaikkapa keskellä Hämeenlinnan katuja, Vaasan kaupunkia tai pitkin Hankoniemeä, vain muutamia esimerkkejä mainitakseni. Tiheämmin asutuissa osissa maata häirikkökarhujen ja liikenteessä loukkaantuneiden eläinten häätöön ja poistoon tarvitaan viranomastahojen lisäksi yhä useammin asiansa osaavaa koiraa.

Koiran suhtautuminen karhuun

Mikäli sitten sattuu olemaan tarvetta karhutaipumuksensa jo osoittaneelle koiralle, saattaakin käydä niin, ettei sellaista ole saatavilla. Kaikkialla Suomessa ei ole niin tiheä karhunkanta, että aktiivisetkaan harrastajat pystyisivät laillisesti järjestämään koiralleen kontaktin elävän karhun kanssa. Rodunomaisen karh. taipumuskokeen läpäisseitä koiriakin on varsin harvalukuisesti. Todennäköisimmin tämä ei kuitenkaan johdu siitä ettei järjestömme tai SPJ:n roduista löytyisi runsaslukuisestikin sellaisia koiria, joilla on täysin luontainen taipumus haukkua karhua ja työkennellä karhun kanssa aivan, kuten hirven kanssa.

Liikennevahingossa loukkaantuneen tai ihmisiin tottuneen kanssa ei ”pystymetsästä” repäistyjä koiria pitäisi käyttää, sillä loukkaantunut tai ihmisiin tavalla tai toisella tottunut citykarhu ovat vaarallisia ihmisille ja koiralle. Tieto karhuun pelottomasti suhtautuvista koirista on siis varsin tarpeellista, eikä harjoitusvastustajakaan ole pahitteeksi.

Konekarhu Penu

Edellä mainitut faktat mielessään innokkaat eteläpohjalaiset koiraharrastajat Antti Paloheimo, Erik Blomqvist ja Pentti Sippola miettivät miten koirien karhuhaukkutaipumuksia voitaisiin kennelliiton ketjugarhukokeesta tekemän päätöksen jälkeen

*Penu-karhu ja "kylähullut":
Oikealta Ilkka Suhonen, Aaro
Mertala, Erik Blomqvist, Jouko
Vakkala, Antti Paloheimo ja Heikki
Pitkänen, etualalla Pekka Pitkänen
Kaikkea se teettää.*

jatkossa kokeilla? Ajatus testata koiria täytetyllä karhulla syntyi ja niinpä sellainen tilattiin Lapualta eläinten-täyttäjä Markku Natrilta haluttuun asentoon täytettynä. Idea oli kuulos-teltu etukäteen Ruotsin maalta, koska siellä tuntui olevan tietoa koiran on-nistuneesta koulutuksesta täytettyä karhua hyväksi käyttäen.

Hiihtävä karhu

Karhun valmistuttua ensimmäiset kokeilut karhulla tehtiin talvella 2008 metsään auratulla kentällä. Karhulla oli tuolloin sukset allaan ja sitä liikutettiin naruilla vetämällä. Kokeilu osoitti toimivuutensa ja koirien reaktiot olivat täysin odotetun kaltaisia. Koirat, jotka eivät koskaan olleet nähneet minkään laista karhua alkoivat haukkua, pelkäsivät tai käyttäytyivät täysin välinpitämättömästi, siis juuri samat reaktiot, jotka on voitu havaita aikaisemmin ketjugarhutesteissä.

Hiihtävällä karhulla aloitettujen lupaavien kokeilujen innostamana karhulle rakennettiin pyörillä varustettu akkukäyttöinen alusta ja kaa-pelin päässä oleva kauko-ohjainlaite,

jolla karhua voidaan liikutella. Penu-karhun kehitystyö alkoi olla lop-pusuoralla ja maaliskuun 2008 alussa konekarhu Penu oli valmis. Ensimmäiseen testitapahtumaan 11.3.2008 otti osaa 15 koiraa. Sen jälkeen Penun suosio onkin ollut taattu ja vientiä karhulla on riittänyt.

Konekarhu-työskentelyn arvostelu

Konekarhulla testatut koirat arvostel-laan venäläisten kytkykarhukoeseän-töjen mukaan.

Arvioitavia ominaisuuksia koiran työskentelyssä on useita. Saadakse jonkin asteisen diplomin koiran on oltava oikeasti rohkea ja kiinnostu-nut karhusta. Koira ei saa menettää mielenkiintoaan karhua kohtaan, ja sen pitää myös painostaa karhua ja seurata sitä. Karhun pureminen taka-jalasta katsotaan koiralle ansioksi ja tässä tapauksessa ei ilmeisesti rikota eläinsuojelulakiakaan.

Karkeasti ottaen tähän mennessä kokeilluista koirista noin kolmasosa

on saavuttanut hyväksyttävän suorituksen. Osalla testatuista koirista kiinnostus karhuun ei ole ollut riittävä palkintotuloksen saantiin ja osalla selvä pelko on estänyt arvostelun kokonaan.

Penu-karhuhaukut Simossa

Penu-karhun kotisivuilla kerrotaan suunnilleen seuraavaa: "Päivän aikana Penu-karhulla ehtii testata noin 20 koiraa. Jos karhun haluaa käymään omalla paikkakunnallaan, kannattaa koota riittävän paljon koiria ja tilata Karhu vierailemaan." Tämän luettuaan Ilkka Suhonen Keminmaasta ja Jouko Vakkala Simosta päättivät vuonna 2008 tilata karhun vierailulle Lapin läänin eteläosassa sijaitsevassa Simon kuntaan. Sopiva paikka löytyi Simosta Ilkan omistamalta maa-alueelta, jossa on aikanaan ollut soranottopaikka. Tasaisella hieman vesakoituneella soramontun pohjalla on todella hyvä testata koirien karhunhaukkutai-pumuksia. Karhu saadaan sopivasti piiloon ja koiran kanssa päästää ennakkoon tehtyä hajuvanaa pitkin lähelle karhua ennen kuin koira saa siitä näköhavainnon.

Viimeistään näköhavainnon jäl-keen yleensä alkaakin tapahtua.

Runsas osanotto, hyvät puitteet

Koska molemmat järjestäjät ovat kiinnostuneet karhunpyynnistä, oli heidän mielenkiintonsa uutta Penu-karhua kohtaan ensimmäisellä kerralla suuri. Vielä suurempi yllätys oli tapahtuman yleinen suosio, paikalle ilmoittautui n. 70 koiraa ja koko viikonloppu meni koiria testatessa! Tästä luonnollisesti seurasi ajatus järjestää tapahtuma uudestaan. Penu vierailikin Simossa 2009 jo toista kertaa. Yleisöllä on tapahtumapaikalla erinomainen mahdollisuus seurata koirien työskentelyä aitopaikalta. Koska karhu on sijoitettu vanhan sorakuopan pohjalle koirien työskentelyä voi seurata kuin amfiteatterissa, eikä koirien työskentely häiriinny sivullisista tai vuoroaan odottavista koirista.

Paikan päällä on ollut myös kanttiinini, joten vähänkin kauempaa tulleet ovat voineet ostaa pullakahvit tai pikkupurtavaa vuoroa odotellessa tai ennen kotimatkaa lähtöä. Lähialu-

eella asuville koiraharrastajille voikin suositella paikan päällä käyntiä, jos aihe hiemankin kiinnostaa. Koirien edesottamuksia karhulla on mukava seurata ja monenlaisia yllätyksiä on luvassa. Ilkka ja Jouko ovat tilanneet Penu-karhun Simoon jälleen 14–15 elokuuta 2010.

Aikanaan Haukiputaalla eräs koiramies halusi rohkaista arkaa hirtvikoiran alkua hirvenhaukkujen alkutaipaleella, koska koira ei käyttäytynyt hirven kohdatessaan omistajalleen mieluisasti. Hän laittoi hirven nahkan polkupyörän päälle ja työnsi pyörän hirven nahkoineen rakennuksen nurkan takaa koiran näkösälle. Homma ei kuitenkaan oikein tainnut toimia, koska siitä ei sen enempää kylillä kuultu.

Konehirvi Haukiputaalta

Keskustelimme Ilkka Raution ja Aaro Mertalan kanssa hirven potkaisemista tai muuten hirveä pahanpäiväisesti

säikähtäneistä koirista ja niiden uudelleen syttymisestä hirveä haukkuviksi koiriksi, kun syksyllä 2007 erään Haukiputaalaisen harrastajan lupaava hirtvikoiran alku oli jäänyt vihaisen hirtvisonnin jalkoihin. Koira oli haukkunut reilun puolen vuoden iässä jo useiden tuntien haukkuja, mutta heti jahdin alkuun tapahtunut vahinko vei koiralta luonnon ja tilanne tuntui omistajan kannalta varsin synkeältä ja vaihtoehdot vähiltä. Lahjakkaaltakin koiran alulta kun saattaa tunnetusti mennä kerrassaan sisu kaulaan jos hirvi pääsee haukkuran alkuvaiheessa potkaisemaan koiraa. Tämän tapauksen johdosta Ilkka muisti jonkun kokeilleen alussa kerrottua ”polkupyörähirveä”, josta alkoi rakentua idea pyörille nostetusta hirvestä, jota ohjataan kauko-ohjaimella. Loppuvuodesta suunnitelma pyörillä liikkuvasta hirvestä oli toteutusta vaille valmiina ja alkoi rakentamiseen tarvittavien tarvikkeiden hankkiminen. Suurimman päänvaivan aiheutti sopiva alusta ja suunnitteluun meni tovi ennen varsinaisen kokoonpanotyön aloittamista. Ilkka onnistuttua saamaan käsiinsä tarvikkeet alustaa varten keväällä 2008 päästiin rakentamaan. Iltoja kului Ilkan autotallissa askarrellessa ja teknisiä ratkaisuja kokeillessa. Lopputuloksena tallin ovesta ajettiin ulos hirven näköinen otus, jota voidaan ajaa ja ohjata kauko-ohjauksella.

Simossa karhun haukkua voi katsella aitopaikalta.

Konehirstä voi olla apua hirven säilyttämille koirille tai sitä voidaan kokeilla pennuilla.

Konehirvi ja koira

Hirveä testattiin ensin omilla ja tuttujen koirilla, jotka tiedettiin hirveä haukkuviksi. Useita kokeissa menestyneitä koiria kokeiltiin hirvellä ja tultiin siihen tulokseen, ettei koira ymmärrä eroa luonnollisen hirven ja rakentamamme konehirsten välillä. Kokenutkin hirvikoira suhtautuu konehirsteen ensimmäisellä kerralla aivan kuten oikeaan elävään hirveen. Lähestymistapa, haukun aloittaminen ja hirvellä työskentely eivät poikkea koiran työskentelystä aidolla hirvellä.

Pentujen testaus

Konehirstellä on kokeiltu usean rotuisia pentuja. Hirvikoirina käytettävien rotujen pennut ovat kiinnostuneita hirvestä. Mielenkiintoista on seurata eri rotua olevien pentujen käyttäytymistä hirvellä. Tiedossamme olleet

erot rotujen välillä esim. varhaiskypsyyden suhteen ovat saaneet vahvistusta. Nuorimmat koirat ovat olleet 4-5 kk:n ikäisiä, kun niitä on kokeiltu konehirstellä. Osa näistä on haukkunut sittemmin jo ensimmäisen ykkösensä. Omistajien mielestä konehirstellä testaus on ollut sekä omistajan että pennun kannalta hyvä asia, koska omistaja näkee aitiopailta miten pentu käyttäytyy oudossa tilanteessa ja miten se suhtautuu hirveen. Myös luokse tuloa on tällä tavoin hyvä harjoitella, tulevaisuus näyttää miten se lopulta onnistuu.

Hirven potkaisemat koirat

Viime vuoden aikana konehirstellä kävi useita koiria, joita hirvi oli pääsyt potkaisemaan haukkutilanteessa. Kaikilla koirilla oli kokemuksensa jälkeen luonto maassa ja omistajilla

vaihtoehdot vähissä, koska useista yrityksistä huolimatta nämä koirat eivät olleet enää suostuneet hirveä haukkumaan. Varsin moni näistä koirista oli sukutaulultaan hyvinkin kiinnostava yksilö.

Jotkut näistä koirista eivät osoittaneet edelleenkään mielenkiintoa hirven haukkumista kohtaan, mutta paljon positiivisiakin yllätyksiä sattui. Alustavan epäilyn jälkeen arka koira ryhtyi haukkumaan ja työskentelemään, osa jopa niin suurella mielenkiinnolla, etteivät olisi maltta- neet lopettaa hirven paimentamista. Ilmeisen monta koira saatiin pelastettua lopulliselta tuomiolta, joten sen suhteen hirvi on tehtävänsä tehnyt ja sitä kannattaa näissä tapauksissa jatkossakin kokeilla.

